

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:181

av Betty Malmberg (M)

Systembolaget och lokalt sortiment

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för lokala producenter av alkoholvaror att kunna sälja sina produkter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en uppföljning bör göras av Systembolagets regelsystem för sortimentet Lokalt och småskaligt, så att konsekvenserna av detsamma för lokala producenter blir tydliga, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige finns flera hundra företagare som framställer lokalt producerade alkoholprodukter från svensk jordbruksråvara och antalet ökar. Bara i norra Norrland lär det idag finnas 23 mikrobryggerier. Men ett stort problem för de mindre alkoholproducenterna är att kunna sälja sina produkter, vilket också är en av förklaringarna till deras mångåriga strävan för att gårdsförsäljning ska tillåtas. Gårdsförsäljning är något som säkerligen skulle bidra till ökad turism och företagsamhet på landsbygden, där många av dessa företagare finns. Läger vi därtill faktorer som att ökad efterfrågan på lokalt producerade varor och minskade transporter av varor – som i detta fall mest innehåller vatten – skulle gynna miljön, borde slutsatsen vara given. Möjligheten att ordna öl- och vinprovningar med kombinerad rätt att sälja sina produkter bör finnas. Därför ska gårdsförsäljning tillåtas också i Sverige. Idag har de lokala producenterna annars bara en försäljningskanal i Systembolaget. Företagens utveckling och överlevnad är därmed helt i händerna på de regler som monopolet ställer upp.

I september 2014 lanserade Systembolaget en ny modell för att hantera det lokala sortimentet. Det innebär förvisso att de lokala producenterna har möjlighet att få in sina produkter som beställningsvara i fler butiker inom en 10-milsradie, men å andra sidan har möjligheterna strypts då kostnaderna förenade med detta har ökat betydligt. Systembolaget anger själva att förändringen genomfördes för att ”Efterfrågan (av lokala produkter reds anm) ökar och vi vill kunna säkerställa att produkterna håller en hög kvalitet och att de är tillgängliga för våra kunder... Ytterligare en anledning är att det inte längre fungerar att ha nuvarande logistiksystem. Antalet lokala produkter har nått en sådan nivå att det inte längre är möjligt för våra butiker att sköta distributionen av lokalproducerat med bibehållen hög servicenivå” (<http://press.systembolaget.se/fragor-och-svar-om-sortimentet-lokalt-och-smaskaligt/>).

Då de nya reglerna lanserades blev det stor oro bland de mindre leverantörerna. Det är därför av stor vikt att Systembolaget snarast åläggs att genomföra en uppföljning av systemet ifråga så att vi kan säkerställa att mindre, lokala producenter och leverantörer inte har förfördelats av de nya reglerna.

I butik säljer Systembolaget endast de produkter som finns i ordinarie sortiment och i begränsad utsträckning delar av beställningssortimentet. För att hamna i beställningssortimentet krävs många gånger större produktionsvolymmer än de som mindre producenter klarar av att leverera, varför denna möjlighet därmed är stängd för de flesta. Den enda möjlighet som dessa producenter då har att sälja sina produkter till privatpersoner är att genomföra en så kallad privatimport. Det innebär att kunden, förutom att han eller hon måste känna till produkten, behöver besöka Systembolagsbutiken tre gånger samt erlägga handpenning för att kunna handla en lokalt producerad vara. Det är en oerhört omständlig procedur för konsumenterna, och därför omöjliggör det i praktiken också för de flesta mindre producenterna att sälja sina produkter på detta vis. I dagens situation, där Systembolaget har monopol på detaljhandel med alkoholdrycker, kan detta förfarande inte anses acceptabelt ur vare sig ett konsument- eller producentperspektiv.

Systembolaget borde därför ges en ny instruktion som innebär att också lokala bryggerier och vinerier får fler och ekonomiskt hållbara möjligheter att sälja sina produkter. Likaså bör Systembolagets årsgamla system för sortimentet ”Lokalt och småskaligt” följas upp för att se vilka konsekvenser det har fått för lokala producenter. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Betty Malmberg (M)